

SÈRIE 3

CRITERIS GENERALS

Pregunta 1

S'ha de desenvolupar una de les dues qüestions proposades.

La pregunta val 5 punts que es distribueixen de la següent manera:

3 per als continguts, i

2 per a la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs.

Avaluació dels continguts (3 punts):

No es tracta que l'examinand resolgui la qüestió amb respostes disperses sinó que elabori la seva resposta en forma de tema. Val a dir que si desenvolupa correctament i de manera coherent algun altre aspecte no indicat expressament en l'enunciat o el text proposat en una de les qüestions, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, sense sobrepassar mai la puntuació de 3 punts.

Avaluació de la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs (2 punts):

Es valorarà la claredat de l'escriptura, la pertinença de les idees i la capacitat d'establir relacions entre les diferents qüestions proposades.

Pregunta 2

S'ha de desenvolupar un dels dos comentaris proposats.

El comentari de text es podrà puntuar amb 5 punts, distribuïts de la següent manera:

3 per als continguts, i

2 per als aspectes metodològics del comentari.

Avaluació dels continguts (3 punts):

El comentari de l'examinand no cal que se centri exclusivament en els aspectes assenyalats en l'enunciat, però els ha de tenir en compte; per tant, cada un d'aquests aspectes que no es resolgui en el redactat no sumarà la puntuació que li correspon. Val a dir que si desenvolupa correctament i de manera coherent algun altre aspecte del text proposat, no indicat expressament a l'enunciat, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, sense sobrepassar mai la puntuació de 3 punts.

Aspectes metodològics del comentari (2 punts):

Es tracta d'avaluar la capacitat d'argumentació, l'ordenació de les idees, la coherència del discurs, la capacitat expressiva que demostrï l'examinand i, en general, els aspectes propis de la redacció. Un dels dos punts s'assigna al que és pròpiament metodologia de comentari (capacitat d'anàlisi del text, saber-ne extreure les idees de forma argumentada, establir vincles amb altres elements de l'obra i demostrar els coneixements dels aspectes retòrics de l'obra: mètrica, figures estilístiques, gèneres, etc.). No s'ha de valorar negativament una estructuració excessivament escolar (context, tema, estructura...). El que cal valorar negativament és que l'examinand prescindi de comentar el text i el prengui com a pretext per a una acumulació d'idees sense cap lligam amb el fragment proposat.

L'altre punt s'assigna als aspectes de redacció del comentari: fluïdesa, adequació del vocabulari, claredat en la redacció i puntuació.

No cal una nota específica per a cada un d'aquests dos aspectes. Les indicacions anteriors no són més que una pauta, que el corrector sabrà utilitzar per a establir la puntuació entre 0 i 2 punts.

Reducció per errors de llengua

- La reducció de nota ha de respondre a una valoració global dels errors comesos.
- Es restarà un punt de l'examen si hi ha errors greus d'ortografia, frases agramaticals, barbarismes flagrants, greus problemes de puntuació...
- Es restarà mig punt si conté menys errors greus (fins a quatre o cinc) o si els que hi ha no es consideren tan greus (dièresis, determinats usos dels relatius i dels pronoms febles, construccions dubtoses...). La suma de pocs errors greus i d'alguns errors lleus es penalitzarà amb un punt.
- Si els errors fossin molt greus o quantiosos, o impliquessin dificultats greus de comprensió, la reducció de la nota global podria arribar als dos punts.
- No es restarà de la puntuació si s'adverteixen errors atribuïbles a lapsus o per la presència de pocs errors lleus.
- Quan s'apliqui una reducció de la nota per alguns dels motius indicats, s'assenyalarà en l'espai destinat a tal efecte.

Atesa la transitorietat establerta per l'IEC quant a la publicació de la nova Gramàtica de la llengua catalana i la nova Ortografia catalana, cal admetre com a bones tant les solucions derivades de la normativa anterior com les derivades de la normativa actual:
<http://www.iec.cat/activitats/documents/ortografia.pdf>

CRITERIS ESPECÍFICS

OPCIÓ A

[*Visions & Cants*, de Joan Maragall]

1. a. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand reflexiona sobre la visió del pas del temps que trobem en l'obra de Maragall. Si explica que la primera part del llibre, els "Cants", es projecta cap al passat col·lectiu perquè poemes com "El mal caçador", "Joan Garí", "El comte Arnau" o "L'estimada de Don Jaume" recuperen llegendes populars en les quals s'indaga l'ànima catalana i la seva evolució. Si comenta com la segona part del recull, titulada "Intermezzo", es caracteritza per la poetització del present i la vida quotidiana i familiar del poeta, amb poemes sobre festivitats religioses ("Dimecres de cendra", "Lo Diví en el Dijous Sant"), sobre la infantesa ("Els Reis", "Sol, solet..."), l'estiueig ("A muntanya", "Després de la tempestat") o la vida conjugal ("L'esposa parla"). Si analitza la tercera part del poemari, els "Cants", com a projeccions d'un futur col·lectiu, amb poemes que exalten els símbols del catalanisme ("La sardana", "El cant de la senyera"), la joventut ("Cant dels joves") o el vitalisme ("Cant de maig, cant d'alegria", "Cant de novembre"). Es valorarà especialment si l'alumne posa en relació aquests aspectes amb el conjunt de l'obra i n'ofereix una paràfrasi articulada i coherent amb el tema de l'enunciat. (3 punts)

[*Cròniques de la veritat oculta*, de Pere Calders]

1. b. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand explica que es tracta de contes en els quals predominen els fets insòlits i fins i tot sobrenaturals i en els quals s'explora la cara oculta de la realitat, dominada per l'atzar, l'imprevist i la capacitat de somiar que tenim els humans. Es valorarà positivament que l'estudiant faci esment a l'estructura del recull, dividit en tres parts diferenciades: en la primera, titulada "La imprevista certesa", l'insòlit sovint ve motivat per l'atzar; a la segona, "Ver, però inexplicable", els personatges es veuen confrontats a fets incomprendibles però que ningú no s'atreveix a negar; per últim, a la darrera part del recull, "L'escenari desconcertant", els espais sorprenents, estranys i meravellosos adquireixen un major protagonisme. Bons exemples de contes que il·lustren el gust de Calders per l'insòlit són, per exemple, "El desert", "La ratlla i el desig", "L'arbre domèstic", "L'any de la meva gràcia" o "O ell, o jo".

[*La casa de Bernarda Alba*, de Federico García Lorca]

2. a. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat; és a dir:
 - Si explica que el diàleg forma part del primer acte (és la primera escena, la que obre l'obra), que situa l'acció a l'estiu, a l'interior de la casa de Bernarda Alba i les seves cinc filles (Angustias, Magdalena, Amelia, Martirio i Adela), just després de la mort del pare de família (el segon marit de Bernarda i pare de les quatre filles petites), a qui acaben d'enterrar; que Bernarda ha imposat un dol rigorós que ha de durar vuit anys, i que passa pel silenci i la clausura més estrictes (l'única activitat permesa sembla que sigui la de preparar l'aixovar, tot i que l'única filla amb perspectives de casar-se i marxar de la casa és Angustias, que tampoc no ho aconseguirà). (1 punt)

- Si comenta els personatges que apareixen directa o indirectament en aquest fragment: la Poncia, la criada de Bernarda Alba, de 60 anys, sap tot el que passa a la casa. Ella i la Criada innominada que apareix en aquesta escena mengen d'amagat de la seva senyora. La Poncia parla de manera molt crua i sincera sobre Bernarda, a qui caracteritza com una tirana. El personatge de la "Voz" es correspon amb María Josefa, la mare de Bernarda, una dona mentalment trastornada que a vegades veu les coses amb una claredat providencial. Bernarda, la matriarca despòtica, apareix només per al·lusions. És una dona de 60 anys opressiva i controladora, que imposa la seva moral antiga i conservadora en totes les dones de l'obra (les seves filles, la seva mare boja, les criades), tancant-les en un ambient asfixiant. També apareix anomenada una de les filles, Magdalena, la filla més afectada per la recent mort del pare. Magdalena és una dona de 30 anys trista i frustrada per les condicions imposades per la mare, de qui es queixa però a qui a pesar de tot obeeix sense massa esma. (1 punt)
- Si analitza els principals temes del diàleg: la tirania i la moral conservadora de Bernarda, i de la cultura espanyola de l'època, que Lorca critica; l'opressió sobre la dona; la importància de la jerarquia de classe i familiar (l'autoritat de Bernarda, la indefensió i la submissió de les criades i les filles); les aparences i la hipocresia social; l'odi; l'enveja; el desig de llibertat. (1 punts)

Si l'alumne/a complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió no explicitada estrictament en l'enunciat, però que hi és tanmateix pertinent, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts assignats al contingut.

[Retahílas, de Carmen Martín Gaité]

2. b. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat; és a dir:

- Si descriu i fa una paràfrasi adequada de l'escena i en destaca el seu caràcter simbòlic: l'aparició del no res d'una figura "terrible" muntada sobre un cavall negre. Vestida de forma estrofolària i envoltada d'una atmosfera de misteri, aquesta figura d'aires sobrenaturals podria ser, segons s'insinua en el mateix fragment, "la Muerte a caballo". Tal vegada persegueix a Eulalia, la veu narrativa, però més probablement es refereixi a la seva àvia moribunda, que efectivament morirà de matinada.

La imatge (i el fragment) se situen en el primer monòleg o "retahíla" d'Eulalia, a l'inici de la novel·la. Eulalia ha sortit a passejar per escapar de l'ambient sufocant de la casa familiar i és aleshores quan se li apareix la visió del misteriós genet abatut sobre un cavall negre de grans dimensions. Quan li explica al seu nebot Germán la impressió que li ha fet aquesta visió tem la incredulitat del seu interlocutor (i del lector) i reflexiona sobre els límits de la raó. No es torna a parlar d'aquesta visió fins al final de la novel·la, en la darrera intervenció d'Eulalia, la qual torna a advertir que el cavall negre s'acosta a la casa. Sabem així que l'àvia ha mort. (2,5 punts)

- Si analitza satisfactòriament alguns aspectes formals: que és en primera persona, que usa una llengua senzilla i directa, que reproduïx en el llenguatge els usos i el to d'una conversa oral (on predominen la juxtaposició, les interpel·lacions directes com "míralo", o "¿no ves?", i girs com "apaga y vámonos", "era lo peor", "digo yo", "a ver"). Aquesta aparença d'oralitat i desordre ve reforçada per frases i paràgrafs llargs, com el del fragment. (0,5 punts)

Si l'alumne/a complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió no explicitada estrictament en l'enunciat, però que hi és tanmateix pertinent, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts assignats al contingut.

OPCIÓ B

[*Marinero en tierra*, de Rafael Alberti]

1.a. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand explica que la nostàlgia és un dels temes principals de l'obra i ho il·lustra amb algun exemple. La nostàlgia del mar, de la infantesa, de la llibertat del mariner i del poeta, etc., així com el contrast entre la terra ferma, lloc d'estatisme i manca de llibertat i el mar, símbol del descobriment i l'aventura, es veu reflectida en la majoria dels poemes que componen *Marinero en tierra*, com al poema-pròleg "Sueño del marinero", "A un capitán de navío", "*El mar. La mar*", "*Nací para ser marino*", "*Si mi voz muriera en tierra*", i molts d'altres.

[*La colmena*, de Camilo José Cela]

1. b. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand explica el protagonisme del Madrid de postguerra: la fam, el fred, el sexe, la importància de les aparences, la soledat, el tedi, la misèria moral, i el relaciona amb el realisme testimonial de Cela. Es valorarà especialment si l'alumne és capaç de formular una interpretació raonada i coherent de les característiques que descriu, i d'il·lustrar-la amb exemples.

[*El café de la Marina*, de Josep Maria de Sagarra]

1. a. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat; és a dir:

- Si situa el fragment al final de l'obra, amb la petició de casament per part de Claudi, i explica a grans trets el que ha succeït abans d'aquest desenllaç feliç: el secret vergonyós que guarda Caterina (un avortament d'una relació clandestina, ja passada); les humiliacions constants al cafè de pescadors on treballa, i que dóna títol a l'obra; la perspectiva d'un matrimoni de conveniència acordat pel seu pare amb un senyor rossellonès anomenat Bernat; la difícil relació amb Claudi, amb qui comparteix els mateixos somnis de llibertat, i el desenllaç feliç d'amor, matrimoni i renúncia a marxar del poble i viatjar a les Amèriques. (1 punt)
- Si esbossa alguns dels trets de caràcter de Claudi (un pescador malcarat, orgullós i alcohòlic que somia fer les Amèriques, enamorat de Caterina) i de la resta de personatges que apareixen a l'escena: de Libori (cafeter i pescador, propietari del cafè on transcorre tota l'acció, vidu i pare de Caterina i Rosa, que vol aconseguir casar la filla gran amb un home de profit però que finalment es resigna); de Caterina, filla gran de Libori, somiadora i apassionada, enamorada d'en Claudi; i del pretendent preferit de Libori, *monsieur* Bernat, al·ludit aquí com "el banyulenc",

marxant de peix del Rosselló, representant dels valors de la ciutat, inevitablement corruptora. (1 punt)

- Si explica que el poble on se situa el cafè de la Marina, i tota l'acció de l'obra, és un poble de la costa empordanesa, prop de cap de Creus. Un entorn mariner que permet a Sagarra fer una crítica realista de la societat catalana dels anys trenta del segle XX i oferir una imatge que funciona de correlat objectiu de la protagonista, de la qual no pot, per tant, fugir. (1 punt)

Si l'alumne/a complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió no explicitada estrictament en l'enunciat, però que hi és tanmateix pertinent, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts assignats al contingut.

[La plaça del Diamant, de Mercè Rodoreda]

2. b. Els tres punts corresponents al contingut es poden assignar si l'alumne tracta, per separat o conjuntament, els aspectes especificats en les preguntes, és a dir:

- Si situa el fragment de text ben entrada la novel·la, cap al final (es correspon amb l'inici del capítol XXXV), i explica el que ha passat abans (la fi de la guerra, la mort d'en Quimet, les dificultats econòmiques, la fam), la resolució que pren la Natàlia, i que mai no tirarà endavant (matar els seus fills i suïcidat-se) i el que passarà després (la supervivència, el segon matrimoni de la Natàlia amb l'Antoni). (1,25 punts)
- Si explica que la veu narrativa correspon a la de la protagonista, la Natàlia, i analitza els trets fonamentals de la seva evolució: de la immaduresa i la ingenuïtat de la Natàlia a l'inici de l'obra (abans de la guerra) a l'experiència, la fortalesa i la desesperació (durant la postguerra). (1,25 punts)
- Si analitza satisfactòriament alguns aspectes formals: que és en primera persona, que parla en passat, que transfereix a la sintaxi (on predominen les frases curtes, la juxtaposició, les repeticions...) l'estat anímic del personatge. (0,5 punts)

Si l'alumne/a complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió no explicitada estrictament en l'enunciat, però que hi és tanmateix pertinent, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts assignats al contingut.